

V Škofji Loki želijo v prihodnjih treh letih doseči, da bo večina starejših nad 55 let večša uporabe interneta. FOTO SILVA ČEH

DR. JOŽE GRIČAR
ZASLUŽNI PROFESOR
UNIVERZE MARIBOR

Pogosto se reče, da starejši odžirajo delovna mesta mlajšim in je treba narediti prostor mlajšim, toda tudi nekatere raziskave so dokazale, da so države, ki so sposobne z različnimi oblikami mentorstva in novim načinom zaposlovanja starejših, uspešnejše kot tiste, ki zaprejo vrata ljudem, ko se upokojijo. Če govorimo o srebrni ekonomiji, se moramo zavedati, da to ne bo prišlo samo od sebe.

PETRA ROZMAN
DIREKTORICA LJUDSKE
UNIVERZE ŠKOFJA LOKA

E-izobraževanje postaja prioriteta naše družbe, saj smo vse bolj digitalizirani. Odrasli, ki teh znanj nimajo, so lahko bolj marginalizirani. V strateških dokumentih pogosto zasledimo, koliko starejših imamo, a ne vem, če se zavedamo, kakšen zaklad znanj je pri njih, ki pa se z odhodom v pokoj ali njihovim ne vključevanjem v družbo izgubi. Zato je potrebno, da se znanja starejših in mladih srečujejo in posredujejo.

MIHA JEŠE
ŽUPAN ŠKOFJELOŠKE
OBČINE

Posvet e-vključevanje starejših je pionirske narave. V Škofji Loki sodelujemo z e-opismenjevanjem starejših, z e-seniorji, s tem srečanjem pa želimo prizadevanja za aktivno staranje spremeniti v razpoznavno temo, ki naj bi se razvila v projekt, in upam, tudi v mednarodno srečanje. Zavedanja o potrebi aktivnega staranja je v Evropi pre malo, v Sloveniji pa sploh.

Znanje starejših naj se dopolnjuje, ohranja in prenaša

E-vključevanje *Ponekod imajo ministrstva za zadeve starejših, drugod so do starejših prijazna mesta ...*

LJUBLJANA – Narediti moramo vse, da tisto, kar starejši zmoremo in znamo, tudi nadgrajujemo in povezujemo. Pri tem smo, pravi dr. Jože Gričar, zaslužni profesor Univerze Maribor, pri nas nerodni, morda celo »zleht«, medtem ko imajo v nekaterih državah celo ministrstvo za starejše.

- Aktivno staranje je sestavni del srebrne e-ekonomije.
- Ozaveščeni o pozitivnih in negativnih straneh digitaliziranega sveta.
- V Sloveniji ni organa, ki bi se ukvarjal z generacijsko problematiko.

SILVA ČEH

Za aktivno staranje je treba ljudem pomagati, da ostanejo odgovorni za svoje življenje čim dlje in po možnosti tudi prispevajo h gospodarstvu in družbi. Zato se je treba na aktivno staranje začeti pripravljati in usposabljanje dovolj zgodaj. Ljudi je treba spodbujati, da se bodo čim bolj naučili uporabljati informacijsko tehnologijo in se tako tudi čim bolj učinkovito e-vključevali v družbo, pravi dr. Jože Gričar.

Takšno aktivno staranje je tudi sestavni del srebrne e-ekonomije. Ali kot je na posvetu o e-vključevanju v aktivno staranje v Škofji Loki dejal Gričar: »Narediti je treba vse, da se znanje, ki ga imajo starejši, ohranja, nadgrajuje in povezuje.«

Škofja Loka snuje program kvalitetnega staranja

V Škofji Loki se bodo v prihodnje še bolj ukvarjali s projekti kvalitetnega staranja. V treh

letih želijo doseči, da bo večina starejših nad 55 let večša uporabe interneta, je napovedal župan Miha Ješe. Za to že zdaj skrbijo številni izobraževalni programi, ki jih izvajajo različne izobraževalne institucije. Na Ljudski univerzi (LU) so z e-izobraževanjem začeli že pred četrto stoletje in kot je povedala Petra Rozman, direktorica LU, se zanimanje za izobraževanje samo povečuje. Gotovo k temu pripomore tudi dejstvo, da so različni programi brezplačni ali sofinancirani. Na projekte se prijavljajo tudi z univerze za tretje življenjsko obdobje, ki jo v Škofji Loki vodi Borjana Koželj, saj tako poleg večšin utrjujejo tudi nova socialna omrežja; nekoč so začeli s tremi krožki, zdaj jih imajo 50. Vse to pripomore k temu, da ljudje lažje pridobijo temeljne poklicne in različne IKT – in digitalne kompetence in se široko e-opismenjujejo. Tako se

premoščajo razkoraki med generacijami, preprečuje se izključenost starejših. Hkrati so tako lahko tudi vse bolj ozaveščeni o pozitivnih straneh digitaliziranega sveta, a tudi o različnih možnostih e-manipulacijah. Krepi se njihova informiranost in možnost biti aktiven državljan. Številne aktivnosti omogočajo tudi v večgeneracijskih centrih znotraj ljudskih univerz: so brezplačne, njihov poudarek je na socialnem vključevanju, izobraževanju, medkulturnem in medgeneracijskem povezovanju. Med e-storitve, ki jih »brusijo« na teh tečajih, sodijo tudi e-zemljiška knjiga, e-davčna napoved ... je povedal Bojan Hajdinjak, predsednik Zveze ljudskih univerz Slovenije.

Mladi učijo starejše e-veščin, starejši z njimi vrtnarijo

Zanimiva je praksa škofjeloške gimnazije, njihovi dijaki sodelu-

jejo pri e-izobraževanju starejših kot prostovoljci in tako tudi v programu MEPI, ki najboljše tudi nagraduje, je razlagala Alenka Kolenc Krajnc. Podobne izkušnje imajo tudi v Zavodu O, zavodu škofjeloške mladine ali pri programu PUM: mlajši starejše učijo e-veščin, starejši z njimi vrtnarijo. Zelo pomembno je prav medgeneracijsko sodelovanje, je poudarila Apolonija Kandung iz zavoda. Šolski center Škofja Loka je razvil različne tehnične module za tretje življenjsko obdobje, prek katerih lahko starejši s pomočjo računalnika načrtujejo, modelirajo, se naučijo 3D-tiskanja in skeniranja, se spoznajo z energetskim upravljanjem svojih domov, je našteval Alojz Kokalj iz centra. S »ponudbami« za starejše se je predstavilo tudi Društvo narava zdravje, potem družba E-soft... Tudi na ZRC SAZU razvijajo projekt o vlogi srebrne generacije v kulturni dediščini in

humanistiki, kot je povedal dr. Gregor Pobežin, in konkretne projekte omrežij sodelujočih na Fakulteti za zdravstvene znanosti na Univerzi na Primorskem, ki jih je predstavil dr. Boštjan Žvanut.

Ministrstvo za zadeve starejših

Če govorimo o srebrni ekonomiji, to ni nekaj, kar bo prišlo samo od sebe, nad temi projekti, je treba bedeti, poudarja profesor Gričar. V ZDA se s tovrstnim e-izobraževanjem ukvarjajo že tri desetletja. Martina Uvodič iz Omrežja slovenskih e-seniorjev je predstavila paletu mednarodnih deklaracij: od WHO 2002 do Lizbonske deklaracije 2017, saj se mnoge od njih ukvarjajo s tem, kako naj starejši premostijo digitalni razkorak. Tudi Maks Vreča, nekdanji vodja sektorja informatike v banki, ki je predstavil številne mednarodne in domače akcijske načrte za starejše, je dejal, da bi se lahko zgledovali po primerih

po svetu, kjer so zasnovali portale, prek katerih so omogočili dostop do državnih storitev in drugega, kar je namenjeno starejšim. Ponekod imajo medresorske odbore za starejše, ki tudi razpolagajo s sredstvi in z močjo, da se nekaj tudi lahko naredi. V Kanadi in nekaterih njenih provinc imajo ministrstvo za zadeve starejših, v Švici imajo mesta strategije staranja, znana so mesta, ki so do starejših prijazna, v Nemčiji imajo posebne nagrade za spodbujanje e-vključevanja starejših, podobno je v Avstriji, je našteval Vreča.

V Sloveniji za zdaj še ni organa, ki bi se celovito ukvarjal z generacijsko problematiko. A morda se le premika. Lani smo dobili strategijo dolgožive družbe, marca letos se je oblikoval svet za aktivno staranje, je povedal Aleš Kenda z ministrstva za delo, toda akcijski načrti za uresničitev strategije so še v fazi izgovorov.